

چهار سیگنالی که از عمان منتقل شد

ساسان کریمی

نسخه‌های بدیل در شکل‌های متفاوت برای تنویر ذهن سیاستمداران و تصمیم‌گیران ارایه کنند و آنها موقع شناسانه در میان این گزنه‌ها دست به انتخاب بزنند. علی‌القاعده آنچه امروز در جریان است از پیش از انتخابات ریاست جمهوری امریکا، در مدار محاسبه تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران قرار داشته است. اما ایجاد وضعیت، که گاه در طول این زمان، کار از دست رفته دیده می‌شد امر بدیهی و ساده‌ای نبود. اما هر چه شد به یمن کار کارشناسانه و اهتمام شایسته، کشور توانست وضعیت خود در منطقه و جهان را مدیریت کرده و تیر بدخواهان را به سنگ بکوبد.

آنچه از چندی پیش در جریان است، قرار گرفتن کار اجرا و پیش بردن وضعیت ایجاد شده در دست وزارت امور خار،چه است که دور نخست مذاکرات آن را در مسقط شاهد بودیم. واقعیت این است که هر چند بازدهی و سرعت مذاکره مستقیم با مذاکره با واسطه غیرقابل مقایسه است اما به واسطه تاریخ یی مابین به خصوص پس از خروج ایالاتمتحده امریکااز برجام و موضوعات دیگر، فلاتتصمیم بر مذاکرات غیرمستقیم گرفته‌شده که باز هم تاحدی می‌تواند کارآمد باشد.

آنچه در مذاکرات شنبه گذشته گذشت، تبادل چهار پیام متقابل بود که طبعاً به واسطه اولیه بودن مباحث اطمینان از کلیات بود؛ اینکه طرفین با احترام متقابل و لحن قابل قبول به مسقط آمده‌اند، اینکه اراده سیاسی برای پیش رفتن در مسیر صحیح در طرفین موجود است، اینکه در مورد موضوع یکسان یعنی برنامه صلح آمیز هسته‌ای ایران صحبت می‌کنند و اینکه در تصویر نهایی، تصورات غیرواقعی از یکدیگر مانند جمع‌آوری برنامه هسته‌ای یا خلع سلاح و موضوعات مشابه از سوی دیگر حاکم نیست، اینها البته همه گامی بسیار کوچک ولی مهم است؛ به‌طوری‌که اگر غیر از اینها بود، امیدواری به ادامه مذاکرات در دسترس نبود. اما واقع امر آن است که ما هنوز در گام نخست و بسیار سیاسی مذاکرات هستیم، به طوری که هنوز هیچ بخشی از امور فنی هسته‌ای، حقوقی، مالی و اجرایی مورد بحث قرار نگرفته‌اند. اصل حضور طرفین در مسقط و لحاظ کردن مواضع قبلی هر یک، نتیجه حاصله هفته گذشته یعنی بلند شدن دودی سفید از مسقط را به ذهن تقرب می‌نمود اما این نتیجه بسیار اولیه است. در واقع در جلسه اول و از مشخصات پیش گفته، جای چندی‌ای برای اتخاذ مواضع حداکثری از سوی طرفین متصور نبود.

آنچه موضوع بحث است چگونگی پیمودن راه برای ایران از موقعیت فنی کنونی به چیزی نزدیک به مشخصات فنی برجام از یکسو و نیز بر داشته شدن موثر تمام تحریم‌های هسته‌ای از سوی دیگر است. این تصویر البته بازگشت همه طرف‌های اولیه به اجرای تعهدات برجامی‌شان محسوب می‌شود که بدو و مطابق اظهارات دونالد ترامپ مورد نظر او نیست. تعهدات یا پذیرفتن محدودیت‌های بیشتر ازسوی ایران طبعاً نمی‌تواند در زمره راه‌حل‌های ممکن باشد. بنابراین آنچه به نظر می‌رسد، این است که قرار های احتمالی پیش رو که طبعاً مذاکره بر سر موضوعات فنی و تحریمی خواهد بود، چالش‌های خود را به همراه آورد.

محو‌های مورد بحث در هفته‌های پیش رو طبیعتاً ازسوی امریکایی‌ها در بُعد هسته‌ای خواهد بود یعنی جزئی و سطح غنی‌سازی اورانیوم،مسأله اورانیوم‌قلزی، تعداد سانتریفیوژها و غیره و از سوی جمهوری اسلامی ایران اینکه بتواند به‌طور موثر و مطمئنی از رفع کامل و یک‌باره تحریم‌ها بهره‌برداری کند.

آنچه لازم است اینکه در بدو امر نباید با انتظار عمومی فراگیر و فشار رسانه‌ای، بار را بر پیش مذاکره کننده افروزد.افزایش سطح باور عمومی به مثبت بودن نتیجه مذاکره، یعنی اشتباه گرفتن اصل مذاکره با نتیجه آن و این سختی کار را بر تیم مذاکره کننده دوچندان خواهد کرد.

در عین حال، باید توجه داشت که رسانه‌های جهان نوعا در دستان طرف‌های مقابل مافزار دارند. بنابراین پیش از افتادن در بازی رسانه‌ای و به بیان صحیح‌تر، روایت‌سازی از چیزی است که باید در کنار مذاکره و در سطحی بالاتر آن پرداخته شود؛ باید به خاطر داشت که «روایت دود» هیچ‌گاه به شایستگی دیده و شنیده نمی‌شود.

کارشکنی ترامپ در میانه راه هم از جمله مواردی است که ممکن است باتوجه به روحیه اورخ دهدو می‌بایست در زمره امور احتمالی قرار بگیرد: ترامپ چندان خبر و قراری برای عبور دادن امور از هزار توی مخصصه ندارد و ممکن است به منازوی ناگهانی دست‌بزند که از پیش می‌بایست برای آن تمهید نمود.

به نظر می‌رسد آنچه در پیش روست نه یک مسیر هموار یا مسطح ملایم که راهی است پر فراز و نشیب ولی نه چندان طولانی. باید تلاش کرد در میانه بحث، نه امر یکایی‌ها خیال باطل ضعف ایران را در سر بیاورند و نه به دیگران چنین نادرستی را القا کنند. به مجرد خیال باطل ضعف ایران، آنچه حاصل خواهد بود. شکست و زیاده‌خواهی طرف مقابل خواهد بود. علاوه بر آنکه در منطقه، اروپا و خود ایالات متحده بدخواهان بسیار در کمینند تا در بزنگاهی در خور، ضربه خود را به ایران، صلح و دیپلماسی وارد کنند. در دام ایشان و به بیان دقیق‌تر «قالب امنیتی‌سازی ایران» نباید افتاد.

کار شناس سیاست خارجی و استاد دانشگاه تهران

وبگاه اکسیوس به نقل از منابع آگاه مدعی شد که دور دوم گفتوگوهای هسته‌ای میان ایالات متحده و ایران قرار است روز شنبه در رم برگزار شود، به ادعای ناظران این خبر از این منظر با اهمیت است که ظاهراً دولت ترامپ از دور نخست گفتوگوها در عمان رضایت نداشته؛ گفتوگوهایی که طبق برنامه‌های رییس جمهوری امریکا و همچنین ایران پیش رفت. حال آن گونه که اکسیوس مدعی است، دولت ترامپ خواستار آن است که گفت و گوهای رم در قالب مستقیم برگزار شود. گفته می‌شود پیشنهاد تغییر محل رایتی‌ها نیز ازسوی واشنگتن استیو ویتکاف، نماینده ایالات متحده و عباس عراقچی، معاون وزیر خار چه ایران روز شنبه گذشته حدود ۴۵ دقیقه با یکدیگر گفت‌وگو کردند؛مدتی طولانی‌تر از آنچه رسانه‌ای شده است. بااین همه این خبر در حد یک ادعا است و هنوز تایید و رد نشده است. این منبع گفت‌وگوی عراقچی و ویتکاف را که در بالاترین سطح تماس مستقیم بین مقامات دو کشور طی هشت سال گذشته محسوب می‌شود را «محتوامحور، جدی و عالی» توصیف کرد.

این خبر ادعایی در حالی رسانه‌ای شد که راند اول رایزنی‌ها در عمان در فضایی مملو از بی‌اعتمادی کلید خورد، نمایندگان ایران به خروج ترامپ از نوافقی هسته‌ای پیشین اشاره کرده و نگرانی خود را از احتمال تکرار چنین اقدامی اعلام کردند. در مقابل، امریکایی‌ها نیز تردیدهایی ادعایی دربارۀ نه‌واقع‌ی ایران در مورد برنامه هسته‌ایش مطرح کردند.دین‌الدین حال، هر دو طرف پس از چند ساعت گفت‌وگو از «مسیر پیش‌رو» سخن گفته‌اند. همزمان آن گونه که یکی از منابع آگاه مدعی است، ویتکاف روز یکشنبه با دونالد ترامپ دیدار کرده و او را در جریان جزئیات گفت‌وگوها قرار داده است. به ادعای ناظران امریکا اکنون انتظار دارد ایران در آینده نزدیک گام‌هایی بردارد تا برنامه هسته‌ای‌اش را بیش از پیش محدود کند، این در حالی است که تهران تأکید داشته و دارد که در ازای پذیرش محدودیت‌ها بر برنامه هسته‌ای‌اش، خواهان بر داشته‌شدن تمامی تحریم‌های اعمالی است. در همین راستا یکی از منابع آگاه ادعا کرده که یکی از این گام‌ها می‌تواند رقیق‌سازی اورانیوم ۶۰ درصدی باشد؛ موادی که از نظر فنی می‌تواند زمینه را برای گریز هسته‌ای ایران هموار سازد. بااین همه به ادعای ناظران تحقق این گزاره منوط به توافق در باب برداشته‌شدن تحریم‌هاست.همان موقله‌ای که صندوق‌وزارت خارجه ایران روز یکشنبه بر آن تأکید کرد، به ادعای گروهی از ناظران، اگرچه دور دوم گفتوگوها در عمان برگزار نخواهد شد، اما میناجی‌های عمانی در مذاکرات حضور خواهند داشت. بااین حال، این احتمال وجود دارد که این بار مقامات ایرانی و امریکایی در یک اتاق بنشینند و مستقیماً گفت‌وگو کنند. به ادعای یک مقام اسرائیلی، ویتکاف علاوه بر دیدار با ترامپ، وزیر امور راهبردی اسرائیل، رون رومر از رئیس ار گفت‌وگوها مطلع کرده است. این در حالی است که اسرائیل نسبت به حصول توافق در مذاکرات بدبین است و از آن‌خد سفید خواسته تا

گفت‌وگو

تداوم یا عدم تداوم را یزینی‌ها میان ایران و امریکا؛ گزاره‌ای است که تحلیلگران و ناظران تلاش دارند تا با استناد به خطوط قرمز ایران و خواسته‌های احتمالی امریکا، در این باره تحلیل کرده و سناریوهای احتمالی را ترسیم کنند. با این همه به واسطه متغیرهای محتمل بسیار، تحلیل شرایط پیش رو دشوار تر از گذشته است، بالاخص آنکه در شرایط کنونی چهارهای غیر قابل پیش بینی چون ترامپ مبهمان کاخ سفید،ساز و ناظران تلاش دارند که مواضع و رفتارانه‌اش جهان را لرزاند. بااین همه و فارغ از ادعاها، روزنامه اعتماد با استناد به داده‌های رسمی و رسانه‌ای تلاش داشته تا در گفت‌وگو با نادر

انتصار استادان یا نشسته و برجسته ایلامای جنوبی آیدند. رایزنی‌های تهران و واشنگتن را از رایزنی‌ها، انتصار در این مصاحبه ضمن تأکید بر غیر قابل پیش‌بینی بودن مسیر گفت‌وگوها، بر داشته‌شدن تحریم‌ها را مهم‌ترین خواست ایران توصیف کرد و با اشاره به قدرت و نفوذ ترامپ در کنگره، به ادعای داشته که شاید رییس جمهوری کنونی امریکا برخلاف یابند و اوایما، تنها رییس جمهوری باشد که بتواند تحریم‌های اعمالی علیه ایران را بردارد.

■ **بر اساس مواضع رسمی نمایندگان ایران و امریکا درباره چارچوب کلی مسائل مورد اختلاف، توافقی حاصل شده و فضای حاکم بر رایزنی در روز شنبه در عمان ظاهر آ رام بوده است، به عنوان نخستین سوال، از رایزنی‌شما از گفت‌وگوهای اخیر در مسقط چگونه‌است؟**

همان گونه که اشاره کردید، طبق گفته‌هایی که مقام‌های رسمی ایران و امریکا به طور رسمی بیان کرده‌اند، هر دو بازگر گفتوگوها را سازنده توصیف کردند. حتی خود ترامپ نیز تأکید کرد که این یک روند خوب بوده است؛ البته جالب آنکه این اظهارات بر عکس ادعاهایی بود که همیشه مطرح می‌کردو شنختن در رسانه‌ها یسان ممب خبری عمل کرد. او برخلاف ادعاهای قبلی‌اش، به جای بد و بی‌سی‌اه، از روند مثبت مذاکره گفت. آقای عراقچی و سخنگوی وزارت خارجه دولت ایران نیز در این مورد صحبت کردند و به نظر می‌رسد گفت‌وگوهایی که در مسقط انجام شد، گام ابتدایی در روند رایزنی‌ها است. با این همه نمی‌توان در باب ماحصل آن به شکلی قطعی نتیجه‌گیری کرد، اما به اعتقاد من این قدم اول بهتر از این چیزی بود که پیش‌بینی می‌شد. روز شنبه طرفین صرفاً چارچوب‌های رایزنی را تعیین کردند، حال باید دید دزمانی که دستور کار اصلی روی میز قرار گرفت و

در صورت شکست ادعایی رایزنی‌ها، موضع مشترکی در زمینه گزینه نظامی اتخاذ کند. ویتکاف همچنین با شماری از مقامات کشورهای عرب حوزه خلیج فارس گفت‌وگو کرده که از مذاکرات با ایران حمایت کرده‌اند. عراقچی نیز هم‌تایان خود در قطر، کویت و مصر را در جریان رایزنی‌ها قرار داده است. در این میان به گفته یک منبع آگاه، رافائل گروسی، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، قرار است در هفته جاری و پیش از برگزاری دور دوم گفت‌وگوها، به تهران سفر کنند. گروسی در این سفر به بررسی وضعیت نظارت و راستی آزمایی آژانس در تاسیسات هسته‌ای ایران خواهد پرداخت.

در ایسن میان نشریه نیویورک تایمز با انتشار یادداشتی ضمن اشاره به سازنده بودن رایزنی‌ها، به مخالفت‌خوانی‌های محافظه‌کاران و مخالفان در داخل ایران و امریکا و همچنین اسرائیل، اشاره کرده بااین همه تأکید دارد که گفت‌وگوها در عمان از نظر ساختار نیز نویدبخش و کارآمد بوده است. در حالی که توافقی ۲۰۱۵ میان ایران و شش قدرت جهانی – پنج عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد به‌اضافه آلمان و بامیناجیگری اتحادیه اروپا– پس از دو سال مذاکره حاصل شد، مذاکرات

رایزنی‌ها به شکلی مستقیم رقم خورد، آقای ترامپ در باب گفت‌وگوها چه موضعی اتخاذ خواهد کرد. براساس تجربه، ترامپ معمولاً کارهای خارق‌العاده‌ای انجام می‌دهد و همین روز دو است که بخواهیم گام‌ها و تصمیم‌های بعدی او را پیش‌بینی کنیم. ترامپ تأکید کنون مواضعی اتخاذ کرده و اخیراً در یکی، دو مورد نیز اظهار نظرهایی داشته است. حتی کاخ سفید نیز یک اعلامیه منتشر کرد و آقای ویتکاف هم در هوایما مصاحبه‌ای داشت. در این میان آنچه برای ترامپ مهم است این است که با ایران به توافق خاص به واشنگتن امتیاز خاصی را ارائه بدهید. از منظر ایران، مسأله‌ای که در این گفت‌وگوها مهم است، چه در بازه زمانی که رایزنی‌ها دربارۀ برجام انجام شد و چه بعد از آن، این است که تحریم‌ها بر داشته شده یا حداقل به تعلیق درآیند. ایران همیشه روی این موضوع تأکید داشته و گفته که گفت‌وگوهای مربوط به تحریم‌ها باید اتمی و انرژی‌ای خود به دست آورده، بسیار بیشتر از زمان انعقاد برجام است. این نکته بسیار مهمی است که باید در مورد دور‌های بعدی مذاکره مدنظر قرار گیرد.

■ **خبرانشتر به وال استریت ژورنال به نقل از منابع آگاه مدعی شده که ایران در ازای لغو تحریم‌ها بازگشت به محدودیت‌های تعریف شده در برجام را مطرح کرده. در صورت صحت این ادعا، با توجه به مواضع آقای ترامپ در باره برنامه هسته‌ای ایران در دولت اول و دوم و همچنین تأکید لایل ادعای‌اش جهت خروج از برجام تا چه اندازه پذیرش چنین خواسته‌ای در نشست بعدی محتمل است؟**

ببینید، روزنامه‌ها، به ویژه نشریه‌های امریکایی، بیشتر گمانه‌زنی‌ها را مطرح می‌کنند و ما نباید بر مبنای این گمانه‌زنی‌ها تحلیل کرده و سناریوها را بررسی کنیم. به نظر من، در این مرحله، بعید است که ایران چنین پیشنهادی را به امریکا داده باشد. ممکن است در آینده این موضوع مطرح شود و نمی‌توان آن را نادیده گرفت، اما در آغاز مذاکرات طرف‌ها بر چارچوب مسائل مورد مذاکره متمرکز بودند و برخلاف ادعای وال استریت ژورنال گزاره‌هایی چون لغو تحریم‌ها یا بازگشت به اصول برجام مطرح نشده است. ممکن است ایران در آینده چنین خواسته‌هایی را مطرح کند اما تصور نمی‌کنم که این در خواسته‌ها در روزهای ابتدایی رایزنی‌ها توسط تهران روی میز قرار بگیرد.

■ **پیش‌تر ادعا شده بود که دولت امریکا خواهان اعمال محدودیت بر فعالیت‌های منطقه‌ای موشکی ایران بوده، هر چند شخص ترامپ در این باره به طور مشخص اظهار نظری نکرده است، آیا به باور شما این دو متغیر از دستور کار خارج شده‌اند؟ در این صورت به باور شما در خواست‌ها و امتیازهای در خواستی ترامپ از تهران چه خواهد بود؟**

من تصور می‌کنم که اگر رایزنی‌ها تداوم نداشته باشد، امریکا سعی خواهد کرد موضوعات موشکی و منطقه‌ای و دیگر مسائل را روی میز قرار دهد. اما اینکه تا چه

Jahan@etemadnewspaper.ir

ایران برای دریافت تضمین‌هایی پایدار از امریکا آماده می‌شود

راند دوم در رم

کنونی به صورت دوجانبه میان ایران و ایالات متحده در جریان است و اروپا و روسیه و چین در حاشیه قرار دارند. در همین راستا،علی واعظ، مدیر پروژه ایران در گروه بحران بین‌المللی، در گفت‌وگو با نیویورک تایمز مدعی شد: «این شروع، به‌ترین حالتی بود که می‌توان انتظار داشت. ممکن بود گفت‌وگوها به بن‌بست برسند، اما طرفین توافق شرط امریکا توقف پیشرفت برنامه هسته‌ای ایران باشد، آنگاه می‌توان در درباره سطح غنی‌سازی، میزان بازرسی‌ها و دیگر جزئیات مذاکره کرد. اما ایران نمی‌خواهد وارد توافقی شود که نتواند آن را اجرایی کند و دوباره به تحریم یا حتی تهدید به رویارویی ادعایی رویه‌ور شود. خواسته ایران روشن است: لغو معتبر تحریم‌ها و توافقی پایدار». نصر مدعی است، با وجود بی‌اعتمادی به ترامپ، گروهی مدعی انداوبیش از دیگر روسای جمهوری امریکایی‌تواند پایدار توافقی را تضمین کند و در برابر شاهین‌های جمهوری خواه بایستد. او در این باره به نیویورک تایمز گفت: «ایرانی‌ها هرگز به یادین اعتماد نداشتند و می‌دانستند که رییس جمهوری پیشین امریکا قادر به اجرای توافق و توقف مخالفت‌خوانی‌های کنگره نیست.» همزمان نصر، کل، مدیر برنامه خاورمیانه و شمال آفریقا

مذاکرات به مراتب افزایش خواهد یافت. همزمان ولی نصر، استاد دانشگاه جانز هاپکینز، در این باره مدعی شد: «مقام‌های رسمی ایران فقط برای یک دیدار تشریفاتی به عمان نیامده بودند؛ هدف هیأت نمایندگی ایران شکستن بن‌بست حاکم با امریکا بود، و مهم‌تر از آن، شنیدن مستقیم خط قرمزهای واقعی واشنگتن. حال اگر شرط امریکا توقف پیشرفت برنامه هسته‌ای ایران باشد، آنگاه می‌توان در باره سطح غنی‌سازی، میزان بازرسی‌ها و دیگر جزئیات مذاکره کرد. اما ایران نمی‌خواهد وارد توافقی شود که نتواند آن را اجرایی کند و دوباره به تحریم یا حتی تهدید به رویارویی ادعایی رویه‌ور شود. خواسته ایران روشن است: لغو معتبر تحریم‌ها و توافقی پایدار».

نصر مدعی است، با وجود بی‌اعتمادی به ترامپ، گروهی مدعی انداوبیش از دیگر روسای جمهوری امریکایی‌تواند پایدار توافقی را تضمین کند و در برابر شاهین‌های جمهوری خواه بایستد. او در این باره به نیویورک تایمز گفت: «ایرانی‌ها هرگز به یادین اعتماد نداشتند و می‌دانستند که رییس جمهوری پیشین امریکا قادر به اجرای توافق و توقف مخالفت‌خوانی‌های کنگره نیست.» همزمان نصر، کل، مدیر برنامه خاورمیانه و شمال آفریقا

ایران نیز اعطاف بیشتری نسبت به گذشته نشان دهد. از طرفی امریکایی‌داند که در هر صورت، خط قرمز ایران در این دوره از مذاکرات، خط قرمزی است که نسبت به دوره قبل گسترده‌تر شده است، چرا که برنامه هسته‌ای ایران پیش‌رفت بیشتری داشته است. دولت ترامپ انتظار دارد که دولت ایران به خط قرمزهای برجامی پایبندی‌تری بازگردد، چرا که ایران امروز و توسعه‌هایی که در صنایع اتمی و انرژی‌ای خود به دست آورده، بسیار بیشتر از زمان انعقاد برجام است. این نکته بسیار مهمی است که باید در مورد دور‌های بعدی مذاکره مدنظر قرار گیرد.

■ **نقش اسرائیل و لابی‌های یهودی و شاهین‌های ضد ایرانی را در مسیر رایزنی‌های پیش رو چگونه ارزیابی می‌کنید؟**

این موضوع بسیار مهم است و نمی‌توان نفوذ لابی اسرائیلی در امریکا، به خصوص در کنگره، را نادیده گرفت. گرچه همان‌طور که پیش‌تر گفتیم، ترامپ یک شخص غیرعادی است و می‌تواند اقداماتی در کنگره انجام دهد که هیچ رییس جمهور دیگری قادر به انجام آن نخواهد بود. اما در عمل، ما نمی‌توانیم نقش اسرائیل در کنگره را نادیده بگیریم. این نفوذ از لحاظ تاریخی بسیار قوی است و به نظر من، کابینه نتایج‌او را طریق کنگره سعی خواهد کرد فشارهای زیادی بر ترامپ وارد کند تا امتیازات مهمی به ایران ندهد. اسرائیلی‌ها حتی اگر نتوانند این کار را در کوتاهمدت و در دوران مذاکرات انجام دهند، ممکن است دست به یک ماجراجویی جدید در خاورمیانه بزنند. این ماجراجویی می‌تواند شامل ادامه حملات یا راهاندازی یک جنگ میان لبنان و اسرائیل باشد. چنین ماجراجویی‌هایی می‌تواند به تشدید تنش‌ها منجر شود و اسرائیلی‌ها را نسبت به بی‌نتیجه ماندن رایزنی‌ها امیدوار کند. اساساً ما نباید انتظار داشته باشیم که اسرائیل از هر گونه توافقی میان ایران و امریکا استقبال کند یا با آن موافقت کند. اسرائیل حتی از صلح در خاورمیانه نیز استقبال نخواهد کرد. اما ترامپ این قدرت را دارد که تا حدی جلوی ماجراجویی‌های نتایج‌او را بگیرد. اما لغو کردن این همان امتیازی است که هیچ کدام از روسای جمهوری امریکا به دیگری نیز در تنش‌های مشابهی در گیر است. به اعتقاد

فعال در اندیشکده چتم هاوس، نیز در گفت‌وگو با نشریه نیویورک تایمز مدعی است: «در شرایط کنونی، توافق در مسقط بهترین نقطه‌ای است که پس از یک نشست اولیه می‌توان به آن رسید.» او افزود: «بیانیه‌های مثبت از هر دو طرف، برنامه‌ریزی برای ادامه مسیر، درک متقابل از فوریت وضعیت، و نشانه‌هایی از عمل‌گرایی در هر دو طرف دیده می‌شود.» وکیل تأکید کرد: «البته، چالش‌های اصلی هنوز در پیش است.» به ادعای او، توافقی جدی، هم پیچیده و هم فنی خواهد بود و نیازمند زمان است. همچنین باید در برابر کارشکنی محافظه‌کاران و مخالفان در داخل ایران و امریکا و همچنین ماجراجویی‌های اسرائیل مقاومت بماند. اسرائیل که با توافق ۲۰۱۵ مخالف بود، خواستار برچیده شدن برنامه هسته‌ای ایران است و همچنان بر لزوم حمله ادعایی پیشگیرانه به تهران تأکید دارد. با این حال، آن گونه که ناظران می‌گویند اعلام رسمی رایزنی با تهران توسط ترامپ آن هم در حضور نتایج‌اودر کاخ سفید، اسرائیلی‌ها را دل‌سرد کرده است. در آن بازه زمانی نگرانی در صورت «بی‌بی» به خوبی نمایان بود. نصر در این باره گفت: «ایران موضع‌گیری ترامپ در آن شرایط را پیامی قوی از سوی رییس جمهوری امریکا تلقی کرد و بدین نتیجه رسید که ترامپ تحت نفوذ اسرائیل و شخص نتایج‌او قرار ندارد.»

این کارشناس ارشد مسائل بین‌الملل در این باره مدعی است که ایران به احتمال زیاد بر فراز آیدنی تدریجی و مرحله‌ای نظرات‌ها تأکید خواهد کرد که ممکن است چند سال طول بکشد. تا توافق در برابر تغییر دولت‌ها آسیب‌پذیر نباشد و امنیت ایران نیز تقویت شود. با این حال، ایران دلیلی برای طولانی کردن مذاکرات ندارد. علی واعظ نیز ادعا کرد: «هرم ایران، توان غنی‌سازی این کشور است، و زمان بیشتر، این اهم را قوی‌تر نمی‌کند.»

از سوی دیگر، تیک تاک «ممب ساعتی تحریم‌های بازگشت‌پذیر» که به صدا درآمده است. تحریم‌هایی که در توافق ۲۰۱۵ تعلیق شدند، می‌توانند ازسوی هر یک از طرف‌های امضاکننده خواه‌اروپا یا امریکا- در صورت عدم دستیابی به توافقی یا پیشرفت قابل توجه، دوباره اعمال شوند. اما این امکان فقط تا ۱۸ اکتبر وجود دارد، در تاریخی که پس از آن، مکانیسم ماشه فعال می‌شود. مقامات می‌گویند که اروپا در حال بررسی راهمایی برای تمدید این مهلت است، اما ساز و کار مشخصی برای آن وجود ندارد. فعلاً به باور وکیل، اگر توافقی حاصل شود، ایران خواستار تضمین‌هایی است مبنی بر اینکه توافق پایدار خواهد بود و منافع اقتصادی ملموس و بلندمدتی برایش به همراه داشته باشد. او افزود: «ایران می‌خواهد بداند ترامپ چطور می‌تواند تضمینی ارائه دهد که دیگر روسای جمهور قادر به ارائه‌شان نبوندند.» در مقابل، ایالات متحده نیز خواستار تضمین‌هایی ازسوی ایران است: تضمین‌هایی ادعایی که می‌تواند به امنیت اسرائیل و ثبات خاورمیانه منوط باشد. وکیل تأکید کرد: «توافق باید برای هر دو طرف سودمند باشد، اما برای تحقق آن، نیاز به اعتماد و پاسخگویی است– چیزی که در حال حاضر میان دو طرف وجود ندارد.»

من، در موضوع خاورمیانه، اگر گفت‌وگوهای ایران و امریکا همین گونه سازنده و مثبت پیش برود، ترامپ این قدرت را دارد که تا حدی نتایج‌او متوقف کند. اخیراً ترامپ مدعی شده که اگر این گفت‌وگوها به خوبی پیش برود، اتفاقی خواهد افتاد که در تاریخ سابقه نداشته و آن «ساختن خاورمیانه جدید» است.

■ **دور دوم گفت‌وگوها قرار است روز شنبه از سر گرفته شود، با توجه به اخبار و مواضع رسمی، پیش‌بینی شما از نتایج رایزنی‌های پیش رو چیست؟ اساساً احتمال تداوم طولانی شدن رایزنی‌ها وجود دارد؟**

اگر دور دوم گفت‌وگوها برای دو طرف به خوبی پیش رود، رایزنی‌های ایران و امریکا ادامه خواهند داشت. اما من احتمال طولانی شدن رایزنی‌ها را کمتر می‌دانم، به عبارت دیگر نباید انتظار داشت که روند مذاکرات کنونی ممانعت از برجام مدت‌ها به طول بجامد. البته ممکن است که مذاکرات از آن مدت دو ماهی که ترامپ به ایران داده، طولانی‌تر شود. به این دلیل که شخص ترامپ به مذاکرات طولانی اعتقادی ندارد و تاریخچه رفتار او به خوبی نشان داده که اگر نتواند معامله‌ای را در زمان نسبتاً کوتاه به نتیجه برساند به کلی فرآیند رایزنی‌ها را متوقف خواهد کرد. در مورد شخص ترامپ انجام هر کاری ممکن است، چرا که او گاهی به عنوان شخصی می‌می‌خواهد همه چیز را در اختیار داشته باشد، ظاهر می‌شود و گاهی به عنوان کسی که دنبال امتیاز ویژه‌ای نیست، این خرس‌های صد و هشتاد درجه در اظهارات و رفتارهای ترامپ گزاره‌ای نیست که بشود به آن وزن داد. حداقل در مورد روسای جمهور سابق امریکا، می‌توانستیم تاحدی در کم کنیم که در چه خط و مسیری قرار دارند، اما در مورد ترامپ، حتی این حداقل نیز بسیار دشوار است. او هر روز حرف‌های متضاد و متناقضی می‌زند. پیش‌بینی افعال ترامپ هم دشوار است و فهم دشوار و پیچیده. از طرفی این گفت‌وگوها هنوز بسیار مبهم‌اند و تحلیل‌هاین نیز قطعاً مدت‌ها خواهند. پیش‌بینی‌هایی در حال حاضر چیزی بیشتر از گمانه‌زنی نمی‌توانند باشند.